

ZPRAVODAJ

města Hranic a lázní Teplíc n. B.

Jaroslav Štěpán: Zima v Hranicích

ROČNÍK XXIV.

PROSINEC 1983

SPLNĚNÍ CELOMĚSTSKÉHO ZÁVAZKU MĚSTA HRANIC

V Hranicích byla pod vedením městského výboru KSČ ve IV. čtvrtletí 1982 organizována závazková kampaň, jejímž výsledkem bylo schválení celoměstského závazku v hodnotě díla 7400 tis. Kčs na plenárním zasedání MěstNV.

Celoměstský závazek obsahoval 123 socialistických dohod a závazků podniků, organizací, škol, občanských výborů a ostatních institucí, ve kterých byla uvedena konkrétní účast a podíl na plnění jmenovitých úkolů volebního programu NF v letošním jubilejním roce 35. výročí Vítězného února — 1983.

Cílevědomou ideově výchovnou a politickoorganizátorskou prací městských orgánů, účinnou masově politickou a agitační činností stranických organizací, společenských organizací NF a občanských výborů MěstNV byl celoměstský závazek úspěšně splněn již k 3. 11. 1983 — to je k 66. výročí VŘSR. K jeho splnění také velkou měrou přispěly i podzimní směny NE.

Především však bylo dosaženo velmi dobrých výsledků v politickoideové a kulturně společenské práci, která velmi příznivě ovlivňuje a působí na socialistické vědomí občanů, ale i na jejich aktivní účast na zvelebení a rozvoji životního prostředí města a jeho místních částí.

Celkem se v této oblasti uskutečnilo 678 politickovýchovných a 1340 kulturně společenských akcí s celkovou účastí 205 tisíc občanů, to znamená, že v průměru se každý občan zúčastnil téměř 13 akcí.

Jistě nelze v této sféře činnosti hodnotit výsledky jen podle počtu akcí, ale zejména podle obsahu a ideové úrovně a následně podle výsledků politické, pracovní a společenské angažovanosti ve prospěch občanů, ve prospěch města, ve prospěch rozvoje socialistické společnosti.

Proto také politickovýchovná a kulturně společenská činnost byla v převážné většině motivována významem jubilejního 35. výročí Vítězného února, aktivní podporou a uskutečňováním přijatých závěrů „Světového shromáždění za mír a život proti jaderné válce“, což se také projevilo nejen v rozhodném protestu pracujících a občanů proti zbesílému zbrojení, které neustále stupňují nejreakčnější světové imperialistické síly v čele s USA, ale také plnou podporou mírovým iniciativám SSSR a ostatních zemí socialistického společenství i v souhlasném stanovisku k zahájení přípravných prací k rozvinutí raketových komplexů operačně taktického určení na našem území jako aktivní obrany míru, což také bylo obsahem rezoluce občanů — účastníků mírového shromáždění v Hranicích 26. října 1983.

Výsledkem a účelným využitím socialistických závazků, pracovní iniciativy pracujících a občanů, která byla a je nejcennějším zdrojem ochrany i tvorby životního prostředí města a jeho místních částí je dosažená hodnota díla ve výši 7726 .tis. Kčs, což představuje splnění celoměstského závazku již k 3. 11. 1983 na 104,4 %. Z toho na jmenovitých investičních akcích „Z“ činí hodnota díla 4 600 tis. Kčs a to je radostné konstatování.

Celkem bylo odpracováno zdarma 361 254 brig. hodin, což v průměru znamená, že každý občan odpracoval za leden až říjen 1983 téměř 25 hodin ve prospěch svého města.

Zbývající období do konce roku bude iniciativně využito k dalšímu přeplnění úkolů vytýčených pro letošní rok a tím k vytvoření příznivých podmínek pro plnění náročných úkolů v příštím roce — 1984.

Splnění celoměstského závazku pracujících a občanů města a jeho místních částí je nejen významným přínosem k naplnění jmenovitých úkolů VP NF, ale také konkrétním příspěvkem poctivou prací naplňovat revoluční odkaz VŘSR a Vítězného února i příspěvkem k odvrácení jaderné války a tím k zachování světového míru.

Za úspěšným splněním celoměstského závazku je také nutno spatřovat velké úsilí poslanců, aktivů městského národního výboru, zejména občanských výborů, členů společenských organizací NF, pracujících, občanů a mládeže, za které je nutno poděkovat.

Dosažené výsledky v životě města a v rozvoji životního prostředí jsou však také současně závazkem dále rozvíjet iniciativu, pracovní a společenskou angažovanost a socialistickou soutěž v každodenním životě nejen uspokojovat potřeby a zkvalitňovat životní podmínky spoluobčanů, ale tím také aktivně přispívat k zachování míru, který je zárukou klidu, bezpečí a šťastné budoucnosti.

Tajemník MěstNV:
Josef Šimek

Předseda MěstNV:
Vítězslav Hons

ÚCTA A POZORNOST PODZIMU ŽIVOTA!

Naše socialistická společnost vytváří stále příznivější podmínky pro spokojený a klidný život občanů, od dětství až po jejich stáří. Vedle sociálních jistot je také věnována potřebná péče jejich zdraví, uspokojování jejich zájmů a tam, kde je to nutné poskytování potřebné pomoci a pečovatelských služeb.

Proto všechny tyto uslechtilé cíle, které směřují k uskutečňování soustavné péče a potřeb pro staré občany jsou obsahem volebního programu NF, ale také zejména středem zájmu a pozornosti orgánů Městského národního výboru v Hranicích.

Svědčí o tom také setkání občanů, kteří se v letošním roce dožívají významného životního jubilea — 75 let s představiteli městských orgánů, které se uskutečnilo 24. října 1983. Tohoto významného setkání se spoluobčany se zúčastnila delegace městských orgánů v čele se členem předsednictva MěV KSČ a předsedou MěstNV Vítězslavem Honsem, dále zástupci podniků, organizací a ostatní pozvaní hosté.

Slavnostní projev přednesl vedoucí delegace městských orgánů s. Vítězslav Hons. V úvodu pozdravil účastníky shromáždění, v krátkosti se zmínil o prožitých útrapách a těžkém období za I. světové války, o létech hospodářské krize, která s sebou nesla nezaměstnanost, bídu a hlad, o hrůzách a obětech v období fašistické okupace.

V této souvislosti vyzvedl nesmínné zásluhy Sovětského svazu za naše osvobození, za to, že již plných 38 let žijeme a pracujeme v míru. Dále zdůraznil, že setkání se uskutečňuje v jubilejním roce 35. výročí Vítězného února, který znamenal definitivní vítězství KSČ a pracujícího lidu nad buržoazií, čímž bylo umožněno zahájení budování nové socialistické společnosti v naší zemi.

Proto také únor 1948 byl a stále bude pro nás všechny nevyčerpatelným zdrojem poučení, ale také závazkem v každodenním životě bděle střežit revoluční tradice a poctivou prací naplňovat jeho revoluční odkaz.

Zejména to platí pro současnou složitou mezinárodní situaci, kdy nejreakčnější síly světového imperialismu v čele s USA stupňují horečné zbrojení a jsou v přípravách na jadernou válku, která by vážně ohrozila světový mír i lidskou civilizaci.

V této souvislosti zdůraznil aktuálnost a povinnost každého občana projevovat svou touhu a odhodlání pracovat a žít v míru především plnou podporou mírových návrhů a iniciativ Sovětského svazu a ostatních zemí socialistického společenství a svou pracovní a společenskou angažovaností přispět k odvrácení jaderné války a tím k zachování míru pro současnou i příští generaci.

V závěru svého projevu poděkoval jubilujícím spoluobčanům za jejich celoživotní práci, za to, že ještě dnes ochotně předávají životní moudrost a zkušenosti mladší generaci, a popřál jim hodně zdraví a pohody a spokojenosti ve stáří.

Další zástupci mladé generace ve svém vystoupení rovněž poděkovali přítomným za to, že svou prací se podíleli na budování nové socialistické společnosti a jménem hranické mládeže slíbili, že svou pílí v učení, ve studiu a následně potom v pracovním procesu budou aktivními pokračovateli díla, na kterém se ve prospěch radostné budoucnosti přítomní účastníci shromáždění podíleli.

Místopředseda MěstNV s. Zdeněk Mayer v krátkosti informoval spoluobčany o současném životě a rozvoji města. Zejména se zaměřil na tu oblast veřejně prospěšných zařízení a služeb, které již slouží nebo v brzké budoucnosti budou zpřijemňovat a uspokojovat životní podmínky starších spoluobčanů.

Po té přítomní funkcionáři Městského národního výboru a SPOZ osobně předali jubilantům kytičku, upomínkový dáreček s přáním mnoha zdraví, pohody a spokojenosti ve stáří.

Pak následoval hodnotný kulturní program, který slovem doprovázel člen SPOZ Oldřich Kubíček a jehož obsahem byly recitace, písně a vystoupení Dětského dechového orchestru Lidové školy umění, který vytvořil velmi příjemnou atmosféru, při které nechyběla ani písnička a taneček.

Nechyběla ani slova uznání a projev díků účastníků shromáždění za zájem, péči a pozornost, kterou jim naše socialistická společnost, na jejímž budování se také aktivně podíleli, věnuje.

A tak SPOZ MěstNV svou cílevědomou a iniciativní činností se přičiňuje o to, aby podzim života starších spoluobčanů byl skutečně naplňován opravdovou pohodou a životní spokojeností. V tomto směru tomu také plně odpovídalo i přátelské setkání občanů, kteří se v letošním roce dožívají 75 let, o čemž svědčila srdečná a radostná atmosféra i spokojenost všech jeho účastníků.

V tomto směru také velmi aktivně působí jak občanské výbory Městského národního výboru i společenské organizace NF. Vždyť jejich pozornost, péče i soudružská návštěva potěší vždy, zejména však v období stáří spoluobčanů, kteří si toho nejvíce také zaslouží.

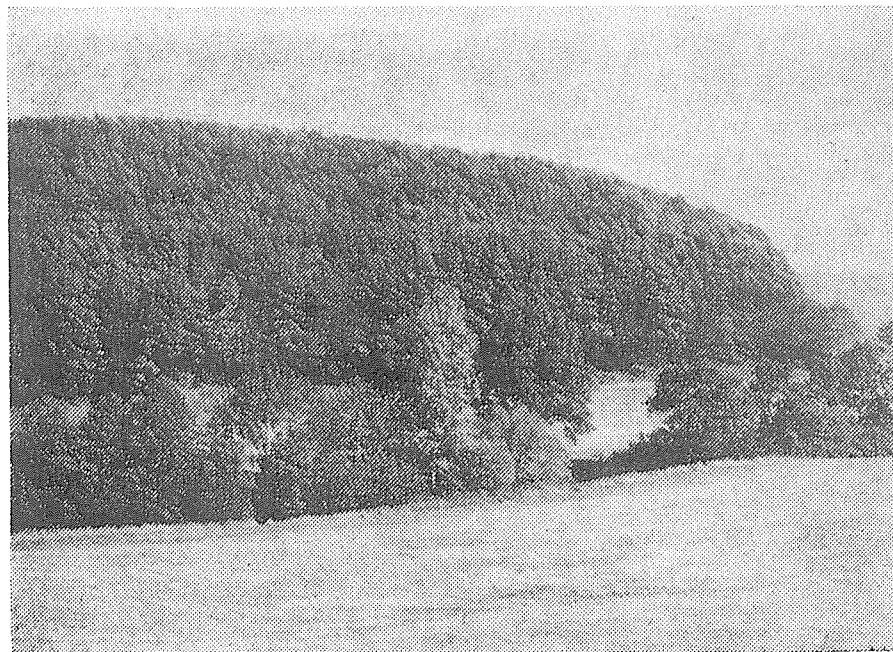
Antonín Lang

PŘÍRODNÍ REZERVACE VELKÁ KOBYLANKA

K pestrosti hranické krajiny přispívají státní přírodní rezervace, z nichž nejznámější a nejnavštěvovanější je SPR Hůrka. Město Hranice je ve směru východním lemováno souborem přírodních rezervací, bez nichž si již nedovedeme město představit. Hůrce je nejbližší přírodní rezervace Velká Kobylanka, pak téměř navazuje „Malá Kobylanka“ a po přerušení polem a zahradami navazuje rezervace „U kostelíčka“ a „V oboře“.

Státní přírodní rezervace **Velká Kobylanka** vytváří část krajiny mezi polem a loukami. Jde o zaoblenou lesnatou vyvýšeninu tvaru komolého kužele. Byla zřízena již 24. 9. 1952 výnosem tehdejšího ministerstva školství, věd a umění na celkové výměře 4,2 ha. Geograficky je součástí Předkarpatské pahorkatiny, podoblasti Kelčské pahorkatiny. Její umístění je na levé straně Moravské brány ve výšce 290—310 m n. m. Je součástí středoevropských doubrav suššího typu a představuje zbytky přirozených rostlinných krytů na druhohorních devonských vápencích s teplomilnou květenou.

V celé rezervaci se udrželo původní zastoupení dřevin vytvořené bez zásahu člověka. Marně bychom hledali mezi dřevinami jakýkoli jehličnan. Původní i současná skladba dřevin je dosti stereotypní, je vytvořena ze dvou hlavních

Státní přírodní rezervace Velká Kobylanka

dřevin a to habrem obecným a dubem zimním. Na porostních okrajích se přidružuje lípa srdčitá, která vytváří ve vegetační době dokonalou clonu. Z přimíšených dřevin roste javor babyka, ojediněle javor klen, mléc, třeseň ptačí a jilm drsný, který je však poškozován grafiózou a jednotlivě odumírá. Z keřového podrostu převažuje hloh obecný, bez černý a okrajový plášť tvoří líska obecná, ptačí zob obecný, svída krvavá, růže šípková a trnka obecná, které dokonale uzavírají pásмо lesního podrostu.

Bylinný pokryv rezervace je sporadický pro hustou klenbu, kterou ve svém dokonalém zápoji vytváří koruny listnatých stromů i keřů. Z mechorostů se na západní straně skalnatých stěn vyskytuje játrovka Cololejeunea rosettiana, z kapradorostů se ojediněle vyskytuje osladič obecný, kapraď samec a papratka samice. Z semenných rostlin rostou v rezervaci druhy povětšinou vázané na vápence. Hojněji je zastoupen pryšec mandloňovitý, tolitka lékařská, hluchavka žlutá, křakost smrdutý, svízel lesní, mařinka vonná, dymnivka dutá a bažanka vytrvalá, ojediněle se vyskytuje zápalice žlutuchovitá, viola lesní, jestřábník lesní, lipnice hajní aj. druhy.

Středem rezervace ve směru východ—západ vystupují nad terén až do výše asi 10 m vápencové krasové útvary, které se zejména na východní části rozpadají s hromaděním sutí v dolní části severozápadního svahu. Pod nejvyšším skalnatým útvarem se nalézá zemní dutina s úzkým otvorem, která vznikla bez činnosti vody.

I přesto, že rezervace leží nedaleko zahrádkářské kolonie, nejsou viditelné žádné větší negativní vlivy lidské činnosti až na ojedinělé kácení uschlých stromů. Asi ve vzdálenosti 2 km SZ od rezervace se rozprostírá průmyslový kom-

plex concernového podniku Cementárny a vápenky a národního podniku Severomoravské cihelny v Hranicích, jejichž činnost není bez vlivů na přírodní rezervace Hranicka.

Rezervace Velká Kobylanka je pravým domovem zvěře a ptactva a přispívá k celkové ekologické rovnováze krajiny. Na poměrně malé výměře žije hojně srnčí a zajeří zvěře, která zde nachází klid a v okolních polích obživu. Pomocí mysliveckých zařízení je o zvěř pečováno v zimní době. V kypřé, suché a teplé půdě je viditelné dílo lesního orače — krčka, který zde patří k užitečným zvířatům.

Svoji polohou, kde nevede žádná cesta, patří přírodní rezervace Velká Kobylanka, jako jediná z přírodních rezervací Hranicka, k oázám klidu, kde si příroda hospodář sama, podle svých věčných zákonů.

Uchování této přírodní rezervace je také vzpomínkou na naše dávné předky, kteří v této oblasti nechali stopy svého života. Nalezené pazourky u Velké Kobylanky svědčí o existenci předvěkových lidských rodů — lovců mamutů. Nalezené úlomky volutové keramiky, nalezené na polích mezi Velkou Kobylankou a Hůrkou, prokazují obývání lidských rodů, patřících k nejstarší zemědělské kultuře v našich zemích.

ing. Vojtěch Richtár, CSc.,
Václav Smutek, Jan Vincourek,
členové ZO Ochránců přírody v Hranicích

Kapitolky z topografie města Hranic

PhDr. Bohumír Indra

DŮM LIDOVÉ ŠKOLY UMĚNÍ PROTI ZÁMKU, DŘÍVE SPOLKOVÝ HOTEL

Objekt bývalého Spolkového hotelu čp. 118 na Revolučním náměstí v Hranicích, ležící přímo proti zámku, v němž je umístěna Lidová škola umění, byl od základů znovu postaven až v první čtvrtině 19. století na místě starého měšťanského domu. Budova není stavebně nijak významná, má však pohnutou historii.

Původně **velkoměšťanský právozárečný dům** prodal r. 1583 **hranický měšťan Matouš Stáhal** na požádání hranické vrchnosti, Jana mladšího z Žerotína, šlechticně paní **Bohunce z Vrba a Bruntálu** za 935 zl. Tímto kupem a vydaným privilegiem stal se dosavadní měšťanský dům **svobodným domem šlechtickým**, jehož držitelé nebyli povinni přispívat městu žádnými peněžními příspěvky na roční sbírky a daně, ukládané městu vrchností i zemí, jako jiní měšťané, nemuseli ani dát zapsat majetkové převody tohoto domu do městských knih. Dům však **ztratil várečné a šenkovní právo velkoměšťanského domu**. Paní Bohunka z Vrba odkázala dům ještě za života za věrné služby paní Mandě Husovně a její dceři Bohunce Chorynské z Ledské, jíž připadl po její smrti. Koncem 16. století patřil dům **Janu Kravařskému z Šlevic, regentu panství Hranického a Ostrožského**, po němž jej zdědila jeho dcera Eliška Kravařská z Šlevic. Druhý její manžel, mladý šlechtický dobrodruh z města Hlivic ve Slezku **Husovně z Veleslavic** prodal dům r. 1614 **Adamovi Šťastnému (=Felix) Žampachovi z Potenštejna**, chudému příbuznému bývalé hranické vrchnosti pana Zeňka Žampacha. Adam Šťastný Žampach držel v té době **purkrechtní dvůr na hranickém předměstí, dříve Čaputovský**. Po koupi domu začal se podepisovat „a na domě v městě Hranicích“. Dva roky nato získal zástavou malý des-

kový statek nedaleko Hranic s vesnicemi Jasenice (Jeseník nad Odrou) a Vražné. Protože tam nebyl žádný zámek, **ubytoval se Žampach trvale v Hranicích ve svém domě proti zámku, který vybudoval a zařídil v reprezentační sídlo**.

Jako tvrdý luterán a přítel hranické vrchnosti Václava Mola z Modřelic se **zúčastnil aktivně stavovského povstání na Moravě**. Byl činný jako stavovský komisař při zabavování a prodeji církevních statků na Moravě, po ztroskotání povstání byl proto v květnu 1621 **zatčen ve svém domě v Hranicích a uvězněn v Olomouci**, stejně jako hranická vrchnost, pan Mol. Veškerý majetek jeho byl hned po zatčení zabaven (inventář zabavených věcí v jeho domě se dochoval) a odvezen. Žampach **zemřel r. 1623 ve vězení v Olomouci** a byl pak tiše pochován v kostele ve Velkých Losinách, tehdy ještě luterském, jejichž majitel, Jan Jetřich z Žerotína, měl za manželku jeho sestru. **Opuštěný a vojáky vyrabovaný dům Žampachův** v Hranicích, v němž byl r. 1621 ubytován oddíl španělských vojáků a v r. 1624 oddíl pomocného vojska polského, ležícího v Hranicích v zimních kvartýrech, **byl jimi zcela zničen**. Poláci strhli dřevěnou střechu domu a dřívím i z jiných opuštěných domů ve městě a na předměstí topili v kvartýrech a na vartách. Dílo úplné zkázy domu bylo dokonáno švédskými vojsky při dobývání a obsazení města Hranic v letech 1643 a 1645. Po skončení třicetileté války **zbyly z panského sídla jen sutiny**.

Nikdo z příbuzných Žampachových se nechtěl ujmout pobořeného domu, protože by byl povinen jej znovu postavit. Město Hranice si vyprosilo už r. 1629 u nové vrchnosti kardinála Františka z Dietrichštejna, biskupa olomouckého, že v novém privilegiu, daném městu, zakázal, aby si osoby stavu rytířského neb panského kupovaly domy ve městě a dvory na předměstí bez jeho souhlasu. Pokud by takový souhlas dostaly, měly být povinné konat a obydvat z městského purkrechtu všechny povinnosti, platy a sbírky jako jiní sousedé. Početná šlechta, usedlá v 16. a počátkem 17. století v Hranicích na domech ve městě a dvorech na předměstí, byla pro město velkou přítěží, protože z domů a dvorů, jež držela, neplatila nic k městu. **Zpustošený Čaputovský dvůr na předměstí s polnostmi, patřící Žampachovi**, byl mu rovněž zabaven a Dietrichštejn zřídil z něj **druhý vrchnostenský dvůr při městě, zvaný až do vzniku republiky „Čaputův dvůr“** (později Jarošův), na rozlišení od Horního dvora, zabaveného Molovi.

Trosky Žampachova domu ve městě byly po skončení válce postupně rozebrány na opravu pobořených domů. Rozlehlé staveniště, prostírající se do dnešní ulice Zápotockého, zůstalo **pusté a prázdné až do počátku 19. století, a říkalo se mu „Žampachovská pustina“**. Ještě v druhém desetiletí 19. století horlí J. H. A. Gallaš nad ohyzným zbořeniskem, ležícím přímo proti zámku, o něž se nikdo nezajímá, které neslouží nijak k okrase města. Menší část bývalého velkoměšťanského právozárečného domu, směrem do ulice, použilo **počátkem 18. století město a postavilo tu svým nákladem se souhlasem společenstva právozárečných měšťanů obecní pivovar** pro potřebu společenstva, a zavázalo se, že bude udržovat pivovar stavebně i vnitřní zařízení svým nákladem s podmínkou, že bude mít za to právo každoročně dát vařit 2 až 6 věrek piva k vyšenkování na úhradu různých obecních výloh. Tak tomu bylo až do **konce 18. století, kdy vznikl prudký spor**, vyvolaný předměšťany — dvořáky v Horní ulici, že z jejich peněz, placených městu, je opravován **obecní pivovar, ležící na obecní půdě, patřící však právozárečným měšťanům** ve městě. Nákladný spor byl právně urovnán r. 1797 tak, že společenstvo právozárečných měšťanů muselo pivovar prodat městu za 3000 zl. **Měšťané však odepřeli dále v něm vařit pivo a přenesli téhož roku vaření piva do městského domu čp. 102 na protější straně ulice, který koupili** (dnes Dům pionýrů a Městské knihovny) v němž postavili nový měšťanský pivovar. Až do r. 1803 se pak vlekł **spor města o městské várky piva, který město prohrálo. Vaření piva ve městě** bylo zemským gu-

berniem v Brně uznáno jako **vylučné právo 77 právovárečných měšťanů**. Obec odstoupila proto budovu starého pivovaru za 3500 zl. opět společenstvu, které pak používalo bývalý pivovar jako skladiště dřeva pro svůj pivovar. Až r. 1812 se rozhodlo společenstvo postavit na místě obecního pivovaru a na tzv. Žampachovské pustině **měšťanskou palírnu pro výrobu pálenky**. Sotva však se začaly hloubit základy, **zakázal vrchnostenský správce Ferdinand Kučera stavbu pálenice s odůvodněním, že měšťané nemají podle městského privilegia a narovnání z r. 1769 s vrchností právo na vlastní pálenici, ale pouze právo šenku pálenky, brané z vrchnostenské pálenice v zámku**. Protože společenstvo neuspělo, rozhodl její reprezentant a aprobant, agilní měšťan František Tambour, majitel právovárečného domu čp. 79 a zahradního domu na Pasekách za Bečvou s vinným šenkem (dnes Stará stělnice) **postavit na Žampachovské pustině včetně starého pivovaru velký měšťanský hostinec s výčepem měšťanského piva, který měl být současně zájezdním hostincem**. Při hloubení základů byly objeveny pod domem rozlehlé sklepy, jejichž stěny byly pokryté tlustým škrálopem ledku. Část sklepů do ulice užíval již dříve obecní pivovar. **Po dokončení stavby r. 1824 byl hostinec pojmenován „U císaře rakouského“** a pronajat společenstvem hostinskému Vincenci Flesslarovi. Nově postavený hostinec s prostornými hostinskými lokály v přízemí, vybavený kulečníkem, velkým divadelním a koncertním sálem v prvním poschodí budovy, se stal **společenským a kulturním střediskem města**. Dům dostal popisné číslo 117, které měl od vojenské konskripce v r. 1804 obecní pivovar. Dnešní popisné číslo 118 dostal objekt až ve čtyřicátých letech 19. století, když popisné číslo 117 bylo přiděleno vrchnostenské palírně v zámku, která neměla do té doby vlastní popisné číslo. **Pojmenování hostince muselo být na příkaz úřadů brzy změněno, a dostal jméno „U zlatého slunce“ později zkracované na „U slunce“**. **Nájemce hostince Flesslar koupil už r. 1826 velkoměšťanský dům s hostincem za 16 000 zl. od právovárečného měšťanstva s povinností čepovat jen hranické měšťanské pivo**. Po jeho smrti **koupil dům r. 1829 v licitaci bohatý hranický krásnobarvíř Karel Kober**. Za něho byla **v sálech hostince konána divadelní představení kočovných společností, koncerty a hudební produkce putujících umělců i taneční zabavy**. Po Kobrovi se majitelé rychle střídali. V letech 1841—1844 byl jím Gregor Alexander, 1844—1850 Anton Vogel, 1850—1869 Josef Burghardt, po r. 1869 Josef Widmar. Už od třicátých let scházela se tu **měšťanská společnost, která tu zřídila tzv. Kasino, volné sdružení měšťanů, scházejících se ke čtení novin, odebraných a společně předplácených**. Kasino mělo i vlastní sluhu. Od šedesátých let bylo **kasino i hostinec stále více místem německého měšťanstva**, rakousky loajálních živnostníků, úředníků, později také místních bohatých židovských podnikatelů a obchodníků. Až do sedmdesátých let byly **v sálech hostince provozovány kromě německých produkcí také česká divadelní představení, např. Škanderovy společnosti z Prostějova aj. Česká společnost hranická se scházela v „Besedě“ na náměstí čp. 121 (dnes prodejna Obuv), která se stala ohniskem národního uvědomění a českého kulturního života vůbec**.

Koncem 19. století se stal majitelem domu a hostince U slunce **Leopold Scheidl, který přeměnil hostinec na hotel a přejmenoval jej jako centrum německých spolků na „Vereinshotel“ (Spolkový hotel)**. Za první republiky byly v sálech hotelu konány kromě řídkých produkcí slabé německé menšiny ve městě také české taneční zabavy a plesy, **za okupace se však hotel stal opět výlučným centrem místních a říšských Němců, čemuž dán zevní výraz velkým frakturovým nápisem na průčelí domu proti zámku „Deutsches Haus“ (Německý dům)**. Po osvobození bylo tu v prvních měsících umístěno první československé místní vojenské velitelství, později umístěny zde v Rudém domě OV KSČ a veřejná čítárna, která do okupace byla po řadu let v gotickém sále radnice. **Od r. 1954 slouží budova Lidové školy umění, přemístěné sem z menší budovy městské hudební školy v Janáčkově ulici, zřízené tam v r. 1924. Nalezla tu**

lepší podmínky pro svou práci a úkoly výchovy mládeže a aktivní uměleckou činnost, již se výrazně podílí na kulturním životě města i jeho okolí.

Prameny:

Gruntovní knihy města Hranic, OA Přerov, pob. Lipník n. B.
Stará reg. hranického panství, Vs Hranice, SOA Opava, pob. Janovice u Rýmařova.

Jaroslav Štěpán opět vystavuje

Tentokrát v novém Domě kultury v Ostravě-Výškovicích.

Z katalogu se dovídáme, že vztah J. Štěpána k tomuto městu není náhodný. Přitahovaly jej jednak náměty z ostravských ulic, ale hlavně osobnost bývalého předsedy Svazu výtvarných umělců Josefa Šrámka, který byl jedním z prvních umělcových učitelů a kritiků. Díky této přípravě mohl pak J. Štěpán vystudovat, jako mimořádný posluchač, katedru výtvarné výchovy Univerzity Palackého v Olomouci, kde si prohloubil své teoretické a praktické vědomosti.

Výstava, která je přehlídkou tvorby za uplynulé desetiletí, upoutá na první pohled rozmanitostí žánru. Uvidíme zde záznamy krajin našich i cizích, portrétní studie, zátiší, figurální kompozice tanečnic a v neposlední řadě i pohled do divadelní šatny před operní premiérou. Vedle několika linorytů pak i ukázky kreseb — technikou protisku — a textů z připravované publikace „MALÍŘ NA CESTÁCH“.

K vlastní tvorbě přistupuje umělec se vši odpovědností s vědomím, že každé dílo je řešením dílčích problémů, při respektování výtvarných zákonitostí. Na bezmála padesáti obrazech si ověřujeme skutečnost, že tedy náročnost námětu J. Štěpána neodrazuje, naopak jej v tvůrčím zápase provokuje k odpovědi na věčné jak?

dr. Iva Pavlová

Slavnostní zahájení je 2. prosince 1983 v 17 hodin. Výstava je pro veřejnost otevřena denně od 14 do 18 hodin, kromě neděle, a potrvá do konce tohoto roku.

DIVADLO V JESKYNÍCH PĚNKAVA S LOUŤNOU

Současné divadlo hledá stále nové cesty jak promlouvat hlasitěji, apelativněji a naléhavěji k otupeným smyslům televizních konzumentů a pasivních diváků. V tomto procesu se stále výrazněji prosazují vedle dalších složek i scénické prvky nejen ve smyslu dekorace či výtvarného podobenství, ale chápané v obecnější rovině jako zvolený divadelní prostor.

Divadlo se odpoutává od kukátkového jeviště a se snahou o živější komunikaci s divákem volí prostor arény, paralelních pódíí, případně volného veřejného prostranství nebo přírody. V zájmu autentičnosti se přesouvá do továrních objektů či náměstí, v zájmu navození atmosféry a soustředěného vnímání třeba i do podzemí.

Před rokem zvolili členové Studia Fóra v Olomouci Zbrašovské aragonitové jeskyně v Teplicích n. B. k uvedení inscenace Médea. Letos v říjnu jim Krajské vlastivědné muzeum v Olomouci umožnilo experiment zopakovat a přenést do

jeskyní inscenaci Pěnkava s Loutnou. (Autorem je brněnský básník, dramatik a překladatel A. Přidal s olomouckými herečkami ji připravila plzeňská režisérka Lída Engelová a premiéru zhlédli olomoučtí diváci v květnu v Divadle hudby.).

Studio Fórum dosáhlo v netradičním a svým způsobem atraktivním prostředí toho, co se jen zřídka podaří v kukátkovém prostoru, byť i komorním — znásobení účinku básnického textu a myšlenkové a citové soustředěnosti herců i diváků ve vzájemném dialogu. Obdiv k velkorosé tvořivosti přírodních sil, pokora před tajuplnou krásou podzemí, vědomí tisícileté nepomíjivosti — to vše uvolňovalo emocionální systém diváků k hlubokému prožitku, k citlivému vnímání umění, jako odvěkého projevu duševního života člověka, jeho víry, naděje i touhy. Příběh dvou potulných středověkých zpěvaček, vyprávěný jako dialog s osudem či snad se smrtí a vypoovídající o pomíjivosti i kráse lidského života, o síle a očištné moci umění, zazněl s neobvyklou silou a filozofickou hloubkou i průzračnou poezií textu se dotkl každého diváka. Emocionální působivost představení znásobilo i výtvarné vyznění — barevná jednodušnost kostýmů, použité materiály (hrubé plátno, plachtovina, dřevo, provazy), které nerušily přirozenost kamenných stěn, šero oživené jen záblesky ohně a nevtrávným tlumeným kuzelem světla, sledujícího tváře a pohyb hereček.

Vymezená plocha přece jen nedovolovala dynamičtější pohyb, a tak byla přesvědčivá, soustředěná a citlivá herecká interpretace Jiřiny Barášové, Hany Lančíkové a Ivany Dufkové vystavěna na intonační čistotě, výrazovosti a významové bohatosti básnického slova.

Krajské vlastivědné muzeum v Olomouci se tak stalo již podruhé iniciátorem a pořadatelem neobvyklého setkání přírodní krásy s uměním a spolu se Studiem Fórem nabídló těm, kteří přijali pozvání do Zbrašovských aragonitových jeskyní, skutečně hluboký zážitek. Spontánní ohlas představení dokazuje, že nové cesty současného, apelujícího divadla jsou i cestou k náročnému a vnímavému publiku.

Lt-

ZEMŘELÍ OBČANÉ NAŠEHO MĚSTA V MĚSÍCI ŘÍJNU 1983

Unarová Marie, Hranice, Fierlingerova 1320, nar. 2. 7. 1908
Teska František, Lhotka 18, nar. 7. 6. 1902
Rotterová Marie, Hranice, Sovětské armády 255, nar. 24. 11. 1906
Nováková Ludmila, Hranice, Gottwaldovo nám. 14, nar. 25. 3. 1895
Hornák Pavel, Hranice, Gottwaldovo nám. 94, nar. 22. 11. 1908
Hřivna Josef, Drahotuše, Novosady 148, nar. 26. 3. 1925
Ryšánek Jindřich, Hranice, Hálková 913, nar. 24. 7. 1917
Slimáček Jaroslav, Hranice, Svatoplukova 45, nar. 18. 2. 1932
Vavřík Inocenc, Drahotuše, Nádražní 196, nar. 6. 7. 1912
Kreml Inocenc, Hranice, Zborovská 1312, nar. 18. 8. 1929
Kaňovská Ludmila, Hranice, Mlýnský příkop 1787, nar. 27. 10. 1898
Neumannová Milada, Hranice, Čsl. armády 1148, nar. 23. 6. 1912
Kopeček Lubomír, Hranice, Komenského 304, nar. 12. 4. 1927
Březík Josef, Hranice, Vrchlického 1242, nar. 27. 9. 1971
Opravitlová Štěpánka, Hranice, Máchova 935, nar. 28. 11. 1901
Bundil Jan, Hranice, Jaselská 1613, nar. 23. 2. 1946

Čest a věčná památka všem zemřelým spoluobčanům!

SLOVA KOLEM NÁS

Cizokrajné plody na našem vánočním stole

Snad to není ani pravda, že dříve byly vánoce ve znamení oříšků a jablíček, které nám dávaly naše matičky, jak se praví v příležitostné básni. A stačil i ten zelený stromeček, který nám přinesl tatíček, a mohly ty svátky lidské pohody začít. Dnes raději trpělivě sháníme mandarinky, pomeranče, kokosovou moučku, kakao, fíky, mandle a datle, aby ta naše vánoční atmosféra byla úplná. Leč asi to má něco do sebe. Vždyť vůně dalek přináší tolik tajemného do našeho slavnostního svatvečera!

A jsou to opravdu dálky, odkud nám tyto plody přicházejí. Připlouvají k nám loděmi, které nepřivázejí jen čaj a kávu, jak o tom píše básník Konstantin Biebl, nýbrž i kakao, datle, fíky atd., a po zpracování v našich továrnách, které zcela nepoeticky nazýváme „Balírny obchodu“, jindy zase básnicky Zora se dostávají na náš stůl.

Název „kakao“ má svůj původ ve španělském „cacao“ z mexického „cacauati“ a z něho je odvozena i naše čokoláda. Název této pochoutky jsme ovšem přijali z italského „cioccolata“, a právě tento název směřuje až k aztéckému „choco“, vl. kakao a „lata“ — voda, tedy kakao s vodou. Takový byl asi její původ. Dnes ovšem dáváme přednost směsi s kakaovým máslem, cukrem popř. dalšími ingrediencemi. Vánoční cukroví pak zdobíme čokoládovou polevou, kterou můžeme koupit už hotovou. Pokud jsme na ni při nákupu zapomněli, nic se nestalo: 80 g práškového cukru smícháme s 80 g rozpuštěného másla nebo tuku a za stálého míchání na mírném plameni (nesmí se vařit) přidáme vrchovatou lžici kakaa, stejnou dávku škrobové moučky a lžici mléka. Vše dobře rozmícháme a přivedeme k bodu varu. Po mírném zchládnutí potráměme vánoční pečivo pírkem (mašlůvačkou, peroutkou) na žádanou vrstvu. Tato poleva musí zchladnout déle, nejlépe v chladničce nebo v chladném prostředí. Je znamenitá a má pěkný vzhled.

Důležitou součástí mnoha druhů vánočního pečiva jsou různé ořechy a mandle. Výraz „ořech“ je rozšířen ve všech slovanských jazycích a jeho původ je pravděpodobně praslovanský s obdobami v jiných jazycích.

Při zpracování používáme mletá jádra. K ozdobným účelům je lépe nastrouhat je na tenké plátky pomocí speciálního kráječe. Punčové dortíčky potřené máslovým krémem a obalené touto směsí vypadají opravdu jako z cukrárny.

Mandle jsou šperkem i ozdobou vánočního cukroví. Výraz sám se k nám dostal z německého „Mandel“, který má svůj původ v latinském „amandula“ a řeckém „amygdale“, směřujícím až k základu semitskému (odtud i polské „migdał“). Pro vánoční stůl bych doporučoval krůtu na mandlích. To zapečenou krůtu na másle nebo na slaničce posypeme nahrubo nakrájenými oloupanými mandlemi a za občasného polévání dopečeme dozlatova. Je to znamenité a mandle dodají jídlu něvšední chuti.

O vánočních nebudou chybět ani pomeranče, mandarinky, datle a fíky. V názvu prvního ovoce se skrývá italské „pomo“ tj. jablko, a „orancia“ — oranžový, tedy „oranžové jablko“. Pravda, v naší kuchyni je pomeranč především lahodné ovoce, podávané samostatně. Nebudeme proto usilovat o speciality cizokrajných kuchyní, jakými jsou kachna na pomerančích, telecí s pomerančí apod. Avšak pomerančový plátek, jabličko a rozinka, napichnuté na párátko jsou vítanou pochoutkou po všech těch masových krmích štedrovečerního stolu.

Mandarinka je vlastně jen jeden druh pomeranče, odvozující své jméno z „Mandaro“, domorodého názvu ostrova Mauritius. Uplatnění ve vánoční kuchyni má stejně. Zkuste však salát z jablek, mandarinek a sušených švestek podle receptu ze Sovětského svazu: 200 g jablek nastrouhat nebo nakrájet, 150 g mandarinek, rovněž nakrájet, uvařit 150 g sušených švestek, v odvaru je

nechat zchladnout, rozkrájet (přirozeně zbavit pecek), vše dát do salátové mísy a promíchat s kyselou smetanou (tři lžičky) a moučkovým cukrem (2 lžičky), přidat mírně oslazenou majonézu, ozdobit několika plátky celého ovoce.

Datle jsou zvané královnou pouštních oáz. Název se k nám dostal z němčiny „Dattel“ a ten z řeckého „daktylos“. Datle se u nás konzumují jen jako ovoce. V Indii však z nich připravují výborné „čatni“ (chutney) jako přílohu k masům. Takže proč bychom se o to nemohli jednou, zvláště o vánocích, pokusit: Vypeckované datle umeleme na masovém strojku, přidáme rozmělněné chilli papričky, utřeme česnek a smícháme se zázvorem a polovinou octa. Z cukru a druhé poloviny octa připravíme sirup, do něj přidáme směs koření, vaříme do zhoustnutí. Potřeby: 500 g datlí, 120 g cukru, 28 g suchých chilli papriček, 14 g česneku, 14 g zázvoru (raději méně), 3 lžičky octa.

Fíky, které mají svůj název původem latinský „figus“, jsou ovocem, které má své domovské právo především v Přední Asii. A jako ovoce je dáváme na vánoční stůl. V kombinaci: plátek fíku, jablíčka a pomeranče ozdobeného rozinkou, spíchnuté párátkem jsou zajímavým doplňkem sladkých jednohubek.

Snad jsme pominuli rozinky, z německého „Rosine“, od původního francouzského „rasin“, tj. hrozen, odvozeného z lat. „racemus“ stejného významu. Obecně česká podoba „hrozinka“ vznikla jen příkloněním k „hrozen“. Jejich uplatnění v předvánoční kuchyni je jednoznačné. Žádná vánočka ani sváteční bábovka se bez nich neobejdou. Vždyť jsou to ony, které vychutnáváme v plátku svátečního pečiva nejdříve. Takže dobrou chuť po celou dobu spokojených svátků vánočních.

PROGRAMY JKP

Pondělí 12. 12. Koncert Kruhu přátel hudby
sál LŠU
19.30
ČEŠTÍ KOMORNÍ SÓLISTÉ
umělecký vedoucí **Miroslav Matyáš**
Na programu: J. Mysliveček, J. Pichl, A. Corelli, F. Manfredini,
L. Janáček

Pondělí 12. 12. **ŽIVÉ NOVINY K MČSP**
sál JKP
16.00
program pro žáky SOU Sigma a Potraviny Hranice

Pátek 16. 12. Slavnostní ukončení kursů společenského tance a chování
Sobota 17. 12. **KOLONY**
sokolovna
19.00
K tanci hraje orchestr JKP řízený Jar. Jiříčkem

Úterý 20. 12. **VÁNOČNÍ KONCERT**
sál JKP
19.00
Účinkují: Hranický dětský pěvecký sbor, Campanella PKO Olomouc, řídí Jiří Klimeš
Na programu: B. Britten, B. A. Wiedermann, I. Loudová, J. S. Bach, P. Eben

Předprodej na uvedené akce v kanceláři JKP!
Změna programů vyhrazena!

ŽIVOTNÍ JUBILEA OBČANŮ NAŠEHO MĚSTA V MĚSÍCI PROSINCI

- 75 let:** Pavlík Alfréd, Struhlovsko 1721, Hranice
Riegelová Josefa, Struhlovsko 1721, Hranice
Franková Marie, Čsl. armády 191, Hranice
Čápková Milada, tř. 1. máje 876, Hranice
Molitorová Bohumila, Komenského 379, Hranice
Mácová Terezie, kpt. Jaroše 1361, Hranice
Pierunek Emil, Potštátská 611, Hranice
Novotný Antonín, Slavíč 73
Prokešová Otýlie, Středolesí čp. 2
- 80 let:** Sedláková Štěpánka, Slavíč 78
Bečan Josef, Slavíč 14
- 85 let:** Maršálek Ladislav, Máchova 919, Hranice
Ludvová Emilie, Drahotuše, nám. Osvobození 52
Král Bohumil, Olšovec 44
- 90 a více let:** Pozlovská Karolína, Dobrovského 1250, Hranice — 92 let
Stoupalová Vlastimila, Přisady 1167, Hranice — 93 let

Sbor pro občanské záležitosti při radě MěstNV v Hranicích přeje všem jubilantům dobré zdraví a hodně životní pohody do příštích let.

PROGRAMY KIN

- 2.—5. 12. **MALINOVÝ KOKTEJL**
Český film. Malé životní osudy téměř dospělé dívky.
Mládeži do 12 let nepřístupno.
- 6.—8. 12. **POSÁDKA PRO SINGAPUR**
Rumunský film. Dobrodružná plavba obchodní lodi ohrožené rozpoutaným živlem. Film je mládeži přístupný.
- 9.—12. 12. **KDYŽ SE ČAS NAPLNIL**
Film USA. Dramatický útěk z dosahu sopky v jižním Pacifiku.
Mládeži přístupno.
- 13.—15. 12. **KDYŽ ROZVOD, TAK ROZVOD**
Česká komedie s Vladimírem Menšíkem v hlavní roli.
Film je mládeži přístupný.

- 16.—19. 12. **ACH MILÝ HARRY**
Film NSR. Kriminální veselohra o tom, jak se bílý králík zaplete do krádeže obrazu. Mládeži přístupno.
- 20.—21. 12. **VETŘELEČ**
Americký horor. Nerovný boj posádky kosmické lodi s útočným tvorem z vesmíru. Mládeži do 18 let nepřístupno.
22. 12.
Jen pro členy KPSF. **ZLATÉ ROUNO**
Sovětský kriminální film. Vzrušující střetnutí s překupníky a pašeráky zlata.
23. a 26. 12. **MILIÓNOVÝ BROUK**
Bud Spencer v hlavní roli italské filmové komedie. Film je mládeži přístupný.
24. 12. **NEHRAJEME**
- 27.—29. 12. **MATĚJI, PROČ TĚ HOLKY NECHTĚJÍ**
Trampoty nesmělého panice. Česká komedie. Film je mládeži nepřístupný.

Představení pro děti — každou sobotu v 15.00 hodin

3. 12. **ZLOMENÁ PODKOVA**
Sovětský dobrodružný film podle motivů J. Verna.
10. 12. **PYŠNÁ PRINCEZNA**
Česká pohádka podle Boženy Němcové.
17. 12. **PINOCCHIO**
Italská kreslená pohádka o panáčkově s dlouhým nosem.
24. a 31. 12. **NEHRAJEME**

Představení pro mládež — každou neděli ve 14.30 hodin

4. 12. **STRÝČEK JOE**
Film USA. Příběhy dvou přátel, k nimž se štěstí otočilo zády.
11. 12. **DVA VÝTEČNÍCI**
Italská komedie o dvou kamarádech, kteří se nezalekli žádné přesily.

18. 12. **KDYŽ BURIAN PRÁŠIL**
Starší česká veselohra.

25. 12. **SVĚT PATŘÍ NÁM**
Česká veselohra s Voskovcem a Werichem.

26. 12. **PUDR A BENZIN**
Voskovec a Werich ve starší české veselohře.

Představení pro školní družiny — úterý, středa

6. a 7. 12. **O ZLATÉ MUŠCE A ZLÉM PAVOUKOVI**
O Bolkovy, Lolkovi a zvířátkách.

13. a 14. 12. **O PLAČTIVÉ PRINCEZNĚ**
Sovětská pohádka.

20. a 21. 12. **NA PYTLÁCKÉ STEZCE**
Český film. Dobrodružný příběh ze šumavských lesů.

Začátky představení v kině Svět v 17.00 a v 19.30 hodin.
Změna programu vyhrazena.

Zpravodaj města Hranic a lázní Teplic n. B. vydává jednotný klub pracujících
v Hranicích — Tisknou Moravské tiskařské závody, n. p. Olomouc, závod 11

Cena 2.— Kčs